

Mord paa et i ekteskap nyfødt barn.

Hvilken av foreldrene var den skyldige?

Gjerningsmannens motiv.

Av riksadvokat KJERSCHOW.

En 25-aarig gaardbruker engagerte i aaret 1892 en 23-aarig pike som husholderske. Allerede kort efter hendes ankomst indlededes kjønsligt forhold mellem hende (som nedenfor vil bli betegnet med bokstavet E.) og gaardbrukeren (betegnet med M.). Forholdet førte til, at E. blev besvangret og fødte antagelig i februar 1893 i hemmelighet et foster, som formentlig blev tilintetgjort. Om denne fødsel fik myndighetene ikke nogen kundskap i nevnte aar.

Den 24 mars samme aar (1893) indgik M. og E. ekteskap med hinanden.

Paa M.'s gaard opholdt sig i begyndelsen av 1894 hans tjenestepike T., en gammel føderaadsmand og dennes husholderske, enken Ma.

Om morgenen lørdag den 3 februar 1894 kom M. til distriktets jormor for aa hente hende til sin hustru (E.), idet han angav, at E. foregaaende nat hadde født en fosterkrop uten hode, armie og ben, og at hun siste nat hadde født særskilt en arm. Underveis spurte han jormoren, om det hender ofte, at fostre fødes saadan stykkevis, og da jormoren besvarte spørsmålet benektende, spurte han, om det kunde tenkes, at hans kone var skyld i dette. Jormoren bemerket hertil alene, at det fik nærmere undersøkes, naar de kom tilgaards. Ved ankomsten henvendte

jormoren sig straks til E., som laa tilsengs, og som paa hendes spørsmaal, om hvorledes hun befandt sig, svarte, at hun hadde aborteret og at hendes svangerskap kun hadde varet den halve tid. Paa jormorens spørsmaal om den arm, hun skulde ha født særskilt, svarte E., at den ikke lengere var i sengen, men at katten, som hadde været oppe i sengen, maatte ha trukket den bort. Da E. derpaa tilføiede, at hun nu skulde føde noget mere, undersøkte jormoren hende og forefandt da i hendes kjønsdele en arm, som hun troede stod i forbindelse med et andet endnu ikke født foster, hvorfor hun foreløbig intet foretog dermed. Jormoren spurte saa efter den angivelig fødte fosterkrop uten hode, arme og ben, og da E. angav, at den fandtes i anden etage, og da M. sa, at han hadde seet den der, gik han og den tilstedeværende Ma. didop, men fandt ikke kroppen. E. bemerkede da, at rotterne maatte ha trukket den bort. Men da jormoren uttalte sin tvil herom, foretog M. og Ma. paany eftersøkning i anden etage, men atter forgjæves. Under denne eftersøkning undersøkte jormoren atter E.'s kjønsparti og fremdrog nu av dette en løs fosterarm, som jormoren straks saa var skaaret fra kroppen ved skulderbladet. Jormoren bad nu M. henvende sig til E. for aa faa hende til aa meddele, hvor den omtalte fosterkrop var. Han gik ogsaa bort til sengen og talte med E., uten at jormoren kunde høre, hvad der blev talt mellem dem, hvorpaa han sa til jormoren, at E. nu fortalte, at kroppen laa gjemt i en seng i et tilstøtende kammer. Her blev den ogsaa fundet tillikemed et til kroppen hørende, avskaaret, ben. Før selv den usakkyndigste var det med en gang aapenbart, at hodet, armene og benene var blitt skaarne fra kroppen. Da jormoren nu uttalte dette saavel til M. som til E., forklarte denne sidste, at hun hadde bortskaaret hodet, armene og benene og opbrendt hodet, den ene arm og det ene ben. Paa jormorens spørsmaal om fødselens forløp paastod E. først, at der ikke hadde været liv i barnet, men saa senere, at det hadde

rørt lidt paa sig. Endvidere forklarte hun paa jormorens sporsmaal, at hun hadde lagt barnet i et spand og øst lidt vand paa det. Under denne samtale mellem jormoren og E. yttrede M. beklagelse over det passerte og uttalte bl. a., at det var ingen ting, han heller hadde ønsket end aa faa et barn.

Jormoren anmeldte derpaa det passerte for myndigheterne.

Ved den derpaa foretagne obduksjon av fosteret konstaterede de sakkyndige, at barnet (kvindekjøn) hadde været fuldbaaret, at det var født levende, hadde været levedygtigt og at arme, ben og hode var avskaaret fra kroppen. De uttalte derhos, at der, efter hvad der var forefundet ved obduksjonen, ikke var noget, som talte mot E.'s utsagn om, at barnets død var fremkaldt ved drukning.

Barnelikets hode blev nogen tid efter tilfeldigvis fundet av enken Ma. i bakerovnen paa P. (M.'s gaard).

Samme dag som jormoren hadde meldt det passerte, lørdag 3 februar, blev E. i henhold til sin tilstaaelse arresteret som siktet for mord.

Den 10 februar blev siktede avhørt av forhørsdommeren. Hun forklarte da i det vesentlige følgende: Hun fødte torsdag den 1 februar ved middagstider inde i dagligstuen. Ingen andre var tilstede. Barnet var fuldbaaret og levende. Allerede halvanden maaned før hadde hun besluttet aa ombringe barnet. Hun bar det derfor ut i spisekammeret og la barnet i en ember med vand, saa det druknet. I emberen blev barneliket liggende til paafølgende dag (fredag). Da imidlertid de to paa gaarden værende kvinder utover dagen (fredag) hadde fundet barneliket i emberen, og da hun hadde faaet vite dette, besluttede hun sig til, i haab om desuagtet aa kunne skjule fødselen, aa sonderlemme liket, hvilket hun udførte efter middagen samme dag. Lemlestelsen medtog to à tre timer. Da hun var ferdig hermed, kom hendes mann ind. Hun fortalte ham da, at hun hadde født. Da han ønskede aa

se fosteret, viste hun ham kroppen. Han spurte, om hun hadde brukt kniv paa den, hvilket hun benektet. Han sa, at han »ikke skjønnte noget paa det«, hvorpaa han begyndte aa graate. De blev saa enige om aa hente jormoren, hvilket imidlertid først blev gjort neste dag. Hun erkjendte forøvrig, at jormorens foran gjengivne forklaring om, hvad der passerte, da jormoren var kommet tilstede lørdag 3 februar, var riktig.

Hendes grunn til aa dræpe barnet var den, at hendes tjenestepike hadde opsagt for aa flytte, og da kunde hun ikke alene paata sig omsorgen for barnet. Aa feste en anden pike vilde hun ikke, da hendes mann var bange for utgifterne til fremmed hjælp. Foreholdt, at hun efter dette maa ha talt med ham om sit svangerskap med dets følger, svarte hun, at »han maa ha skjønnet det«.

I samme rettsmøte blev M. avhort som vidne. Forhørsdommeren maatte stanse avhørelsen en stund, da M. besvimte. Han forklarte følgende: Han erindrede ikke, naar det var, at han troede aa merke, at E. var frugtsommelig. Han spurte hende, om saa var tilfellet, men hun benektet det, idet hun tilføiet, at hun hadde hat menstruasjon ved juletider. Han troede paa riktigheten av hendes benektelse. Torsdag den 1 februar vilde han ha E. med sig til en auktion paa nabogaarden B., men hertil var hun uvillig, idet hun angav aa være syk. Han gik derfor nevnte dag ved 3-tiden alene til auktionen, hvorfra han ikke kom hjem før fredag morgen. Senere utover dagen drog han atter til auktionsstedet for aa hente det auktionsgods, han hadde kjøpt dagen forut. E. fulgte nu med ham. Da de ved middagstid var kommet hjem, fortalte enken Ma. ham, at »noget var kommet fra E.«, men nogen full rede paa, hvad det var, fik han dog ikke av Ma. Men senere utover eftermiddagen fortalte E. ham, at der var kommet en »kladd« eller klump fra hende, og at den var uten hode, arme og ben. Nat til lørdag blev M. kaldt ned i fjøset for aa bistaa tjenestepiken med aa for-

løse en kø. Da han herunder fortalte hende, at hans kone hadde født en »kladd«, sa piken: »Fosteret var da helt, da jeg saa det«, idet hun tilfeldigvis var kommet ind i spisekammeret fredag morgen og hadde der seet et helt foster i en ember. M. skjønnte nu, at der var noget galt paaferde, dette saa meget mere som han fredag eftermiddag hadde været med E. oppe i anden etage og der seet kroppen, som bar merker av, at der var skaaret i den. Han reiste lørdag morgen til jormoren. Hensigten var paa denne maate aa anmelde det passerte. Men i det samme han skulde reise, viste E. ham en arm, som hun sa netop var kommet fra hende. Da armen laa mellem hendes ben, begyndte han aa tvile paa, at hun hadde begaaet nogen forbrydelse.

Mens disse rettslige avhørelser fandt sted, fortsattes den utenrettslige efterforskning, hvis resultater førte til, at ogsaa M. 27 februar blev indsat i varetektsfengsel og siktet for mord paa sit barn eller medvirkning dertil. Som siktet fastholdt han sin som vidne afgivne forklaring om aa være uskyldig.

I rettsmøte den 3 april forandrede imidlertid E. sin tidligere forklaring. Hun gav nu følgende forklaring, som her gjengives suppleret med de tilleggsforklaringer, som senere, ogsaa under hovedforhandlingen, fremkom fra hende. Som i sin første forklaring angit, fødte hun torsdag den 1 februar. Allerede vaaren 1893 fortalte hun sin mann, at hendes menstruation var ophørt. Hun utregnede da sammen med ham, at fødselen vilde finde sted i begynnelsen av februar. Hun hadde flere gange talt til ham om dette. Særlig en gang kort efter jul 1893, da de passerte en handelsmann, foreslog hun ham, at de skulde kjøpe barnetoi. Han svarte da, at det hastede ikke dermed. Ogsaa 2 à 3 uker før fødselen talte hun til ham om barnetoi, men herpaa gav han intet svar. Engang i januar nevnte hun for ham, at hun var daarlig og troede, at hun var barselsyk. Hun hadde ogsaa talt med sin mor om

sin frugtsommelige tilstand. Det var fullt synlig paa hende, at hun var frugtsommelig. Hun hadde gjort istand en »list« til barnet, men ikke noget andet barnetøi, da M. ikke vilde skaffe hende tøy dertil. Hun troede imidlertid, at hun skulde faa laane barnetøi paa en nabogaard, hvor slægtninge boede.

Hun hadde merket liv i fosteret en maanedstid før jul og merkede det senere jevnlig.

Om morgenen torsdag den 1 februar, da hun skjønste, at fødselen nærmet sig, bad hun M. gaa til nevnte nabogaard for aa faa laane barnetøi. M. svarte imidlertid, at de fik vente og se, hvordan det vilde gaa med fødselen. Ved 10-tiden spiste M. og en smed, som da var tilstede paa gaarden, »dugurd«. Herunder laa hun paa sengen. Senere stelte hun istand middagen, som M. og smeden fik ved 7-tiden. Under maaltidet laa hun paa sengen i samme værelse, hvori der spistes. M. bad hende derpaa hente kaffen. Idet hun gik over gulvet for aa hente kaffen i kjøkkenet, gik fostervandet fra hende paa gulvet med en klask. Da smeden hadde forladt stuen, fortalte hun M. det passerte. Allerede før middagen, da M. var inde et øieblik for aa hente en hammer, hadde hun sagt ham paany, at hun var syk og bedt ham reise efter jormor, men han svarte da, at han maatte sko hesten, hvorpaa han gik ut igjen. Uaktet tjenestepiken var i kjøkkenet, da hun gik dit for aa hente kaffen, nevnte hun intet til hende om, at fostervandet netop var gaaet, da M. tidligere paa dagen hadde forbudt hende aa si noget til piken. Hun gjorde, som han vilde, fordi hun var bange for, at han ellers vilde bli sint. Han hadde ved tidligere leiligheter skjendt paa hende, naar han var misfornøiet med stellet i huset.

Da smeden hadde drukket kaffen, forlot han gaarden. M. gik en stund ut, men kom saa ind igjen. Hun sa igjen til ham, at hun var syk. Hun la sig saa atter paa sengen. M. erklærte nu, at han vilde gaa paa en auktion

paa en av nabogaardene (B.). Hun bad ham bli hjemme, da fødselen var forestaaende. Mens dette foregik, kom barnet meget hurtigt. Hun hadde ikke klædt av sig. M. stod ved sengen og tog imot barnet. Hun vet ikke, om det rørte sig eller skrek. M. »skille« navlesnoren, hyllede barnet ind i et klæde og gik med det ut i kjøkkenet. Hun bad ham ikke gjøre barnet noget ondt, hvis det var levende, men han svarte, at det var dødt. Hun hørte ham gaa fra kjøkkenet op i anden etage. En stund efter kom han igjen ind i stuen og vaskede sig. Hun spurte ham da, hvor han hadde gjort av barnet, men herpaa gav han intet svar. Efter aa ha byttet klær, bad han hende forsøke aa staa op og gi hestene høi tilkvelde, og gik saa — ved 3¹/₂ tiden — til auktionen paa B. Før han gik, sa han, at hun ikke maatte tale til nogen om det passerte.

Hun hadde frygtet for, at M. tenkte paa aa gjøre barnet noget, da han ikke vilde skaffe barnetøi. Men hun hadde ikke foretatt noget i den anledning, da hun ikke vovede aa gjøre anderledes, end han vilde.

Straks efter at M. var gaaet, kom tjenestepiken T. ind for aa spise middag. Men der blev ikke talt noget om, hvad der var foregaaet.

Efter M.'s bortgang, gik E. ovenpaa og ledte efter barnet, men fandt det ikke.

Om aftenen stelte hun hestene, og idet hun gik over gaardsplassen, kom efterbyrden.

Da M. kom tilbake fra auktionen neste (fredag) morgen, spurte hun ham, hvor han hadde gjort av barnet, men herpaa gav han intet svar, men la sig til aa sove.

Senere paa dagen fulgte hun ham til auktionsstedet. Under kjørselen dertil spurte han hende, om hun hadde stengt spisekammerdøren, men fik intet svar paa sit spørsmål, hvorfor kun skulde ha stengt døren. Da de om eftermiddagen var kommet tilbake, fortalte Ma. hende, at hun og T. hadde seet et barnelik ligge i et vandspand i spisekammeret. E. gik da dit og fandt barneliket i span-

det. Vandet stod over barnet. Hun tog det og bragte det ovenpaa. Da hun kom ned igjen, mødte hun M. og fortalte ham, at Ma. hadde seet barnet. Hun sa ham, at hun syntes, det var besynderligt, at han hadde lagt barnet i vand, saafremt barnet hadde været dødt. Men han paa-stod imidlertid, at det var dødt ved fødselen. E. gik nu ovenpaa for aa se nærmere paa barnet, idet hun da mente aa kunne avgjøre, om det hadde levet. M. fulgte med hende. Barneliket laa paa et bord under et klæde. M. tog det frem og sa, at han vilde skjære det itu. Han hentede derpaa en tollekniv og en kniv, som man pleiede aa bruke ved slagtning av grise. Han vilde nu ha E. til aa skjære liket istykker, idet han sa, at det gjorde ingen ting. Hun nektede imidlertid aa gjøre det, da hun syntes, det var uriktig. Ved lemlestningen skulde det gives utseende av, at E. var nedkommet med en »kladd«. Hun gik nu ned, mens M. forblev deroppe nogen tid. Saa kom han ned med en arm og et ben av liket, som han talte om aa brende. Hvorvidt han gjorde det, vidste hun da ikke. Han blev imidlertid en tid alene i kjøkkenet. Siden gik han atter ovenpaa og var der en lang stund. Ogsaa hun gik nu derop. Han viste hende da barnekroppen, som nu var uten hode og lemmer. Hvor han hadde gjort av disse, vidste hun da ikke. Han paala hende aa fortelle, at hun hadde født en slik »kladd«, hvad han sa, at han vilde si til Ma., hvilket han ogsaa gjorde. Da han kom ind igjen fra Ma., sa han, at denne hadde sagt, at han burde hente jormor. Senere paa aftenen saa E., at M. bar barnekroppen og en arm og et ben nedenunder og la dem i en seng i kammeret.

Tidlig lørdag morgen vilde M. reise efter jormoren, hvortil E. sa, at det ikke burde gjøres, naar det ikke var gjort før. Men M. vilde hente jormoren for aa vise hende »kladden«. Han bad E. si jormoren, naar denne kom, at hun (E.) var syk, for aa gi det utseende av, at hun endnu ikke var ferdig med fødselen. Han gik derpaa ind i kam-

meret og hentede en arm, kom med den bort til sengen, hvori E. laa, og stak den ind i hendes kjønsdele for aa narre jormoren. Hun lot ham gjøre dette, dels fordi hun mente, hun ikke hadde ret til aa gjøre motstand, og dels fordi hun forstod, at det var galt, at barnet var blitt lem-læstet og maaskje drept. M. hadde derhos sagt, at hvis hun ikke gjorde, som han vilde, saa skulde det gaa galt med hende ogsaa. Hun var ræd ham og frygtet, at han kanske tenkte aa gjøre det samme med hende, som han hadde gjort med barnet.

Saa hentede M. jormoren, og da hun var kommet, foregik det, som er meddelt foran. Alt, hvad hun sa under jormorens nærvær, hadde M. paalagt hende aa si. Og efterat jormoren var reist, bad M. hende (E.) ta det hele paa sig, hvilket hun ogsaa lovet. Hun skjønte nok, det var en strafbar gjerning, hun tog paa sig, men M. sa, at »det skulde ikke bli mange aar«, og at det vilde bli værst for gaarden, om han skulde være fraværende i flere aar. Under senere sammentræf med en av M.'s søstre i forhørsretten hadde ogsaa denne bedt E. ta det hele paa sig.

Naar hun tidligere hadde forklaret, at hun halvanden maaned før fødselen havde besluttet aa dræpe barnet, saa skyldtes denne uriktige forklaring paalægg fra M.

Foreholdt E.'s foranstaaende forklaring betegnede M. denne som usandferdig. Han fastholdt sin egen.

Saa hengik nogle dage. Den 9. april fragik E. for fogden, som indfandt sig i arresten hos hende, den forklaring, som hun angav 3 s. m. og som foran er gjengitt. Hun erklærte først, at det var hun selv, som hadde druknet barnet i spandet og parteret det. Foreholdt, at hun hadde avgitt en anden forklaring i forhørsretten, sa hun, at denne forklaring skyldtes den omstendighet, at hun var blitt bekjendt med, at M. for lensmannen skulde ha uttalt, at han vilde søke skilsmisse fra hende. Da saa fogden stillede hende det spørmaal: »Hvad er nu sandt, enten din forklaring for sorenskriveren eller din forklaring nu

for mig«, svarte hun: »Jo, det jeg har fortalt sorenskriveren« (3 april). Hun tilføiet, at hun hadde talt usandhet for fogden og paatat sig skylden, fordi hun syntes synd i sin mann. Dog fastholdt hun nu, at det var hun og ikke M., som hadde parteret liket.

Den 14 april sendte E. bud efter fogden, som indfandt sig hos hende i fengslet. Efter at hun for ham hadde gitt endel nye forklaringer angaaende fødselen i 1893, forklarte hun nu, at fødselen i 1894 foregik om formiddagen torsdag straks efter »dugurd« (et maaltid ved 10-tiden), og at den allerede var tilendebragt, mens smeden var paa gaarden.

Den 23 april holdtes paany forhørsrett. Her tilbakekaldte E. sin forklaring i rettsmotet 3 april og gjentog nu, at det var hun selv, som druknede barnet, og uten M.'s vidende med en kniv parterte liket. Hun omtalte ikke det passerte for M., førend de fredag vendte tilbake fra auktionsstedet. Da foreviste hun kroppen for ham. Hendes svangerskap hadde M. imidlertid kjendt i lang tid, og at hendes nedkomst var nær forestaaende, hadde hun sagt ham samme morgen som den foregik, idet hun hadde bedt ham hente jormor. Hans vegring ved aa skaffe barnetøi hadde hun forstaaet derhen, at han helst vilde være fri for barn. Hun tilføiet i denne forbindelse, at M. i det daglige liv i hjemmet var »net og nøie«, et uttryk som betyr gjerrig. Hun tilla yderligere, at M. har et uekte barn, for hvilket han maa betale bidrag, og naar saadant avkrevedes ham, var han vred og uttalte et par gange ønsket om, at dette barn var dødt. Ved en leilighet i vinterens løp var hun og M. paa en gaard, hvor M.'s søster hadde faaet et barn, som skreg baade sent og tidlig. Da nevnte søster, siktende til E.'s frugtsommelige tilstand, sa: »Det vil bli noget andet, naar du faar en sint unge«, svarte M.: »Hun (E.) har noget andet aa gjøre end aa fare med sligt«.

Hun erklærte, at M.'s opførsel mot hende, særlig hans vegring ved aa skaffe barnetøi, hadde fremkaldt tanken

hos hende om aa dræpe barnet. Hvis M. hadde gitt hende den ringeste støtte, saa vilde hun ikke faldt paa aa ombringe barnet, i hvilken forbindelse hun gjentog, at M. i husholdningen var nøie og syntes, at der gik for meget til, hvorfor han var misfornøiet med hende. M. hadde altid selv sine penge under henderne og hadde dem indlaaset. Da hun under sit ophold i fengslet av en nærmere angitt person fik vite, at M. hadde henvendt sig til lensmannen for aa faa skilsmisse fra hende, blev hun forbittret, og dette var grunden til, at hun forklarte sig som skjæet den 3 april.

Samtidig fastholdt hun dog, at det var M., som lørdag morgen vilde ha jormoren hentet, og at han hadde været hende (E.) behjælpelig med aa faa barnearmen ind i hendes kjønsdele, før han reiste til jormoren, samt at han hadde instrueret hende om, hvad hun skulde forebringe for jormoren. Da denne var kommet, og M. lot, som han ikke vidste, hvor barnekroppen var, var han dog fullt bekjendt hermed, idet han selv hadde lagt den i en seng i kammeret.

Den 2 mai holdt forhørsretten nytt rettsmøte i saken. Her forandrede E. paany forklaring, idet hun nu tilbakekalde sin forklaring den 23 april om selv aa være den skyldige og gjentog sin forklaring om, at M. var den skyldige. Hun tilføiede, at da torsdag middag under smedens nærvær fostervandet gik fra hende, var M. fullt opmerksom herpaa, idet han efter smedens bortgang sa, at smeden ingen mistanke hadde fattet om, hvad »skvalpen« var.

De viktigste vidner i saken var de siktedes tjenestepike T. og ovennevnte husholderske hos føderaadsmanden paa gaarden (Ma.).

T. hadde i lang tid forstaaet, at E. var frugtsommelig, men paa grund av sin stilling ikke talt med hende derom. Hun hadde faaet det indtrykk, at E. mot slutningen af sit svangerskap lagde an paa aa skjule det. Efterat kaffen var drukket torsdag middag, gik T. i fjøset hen-

imod kl. 2.45. Der forblev hun vel en time. Herunder kjørte M. noget vand, hvorefter han bad T. selv tomme vandkarret. Han gik derpaa ind og kom antagelig en kvart time derefter ut igjen og hadde da byttet klær. Han gik saa til auktionsstedet. T. gik kort efter fra fjøset ind i stuen. Kl. var da vel 3.15. E. laa tilsengs paaklædt ovenpaa sengklærne. Paa T.s spørsmåal om hendes befindende sa E., at hun hadde saa græsselig ondt i hodet. I kjøkkenet saa T. en del levret blod i komfyrens aske og en blodig vaskeklut paa kjøkkenbænken. En paa denne staaende jernkop med skaft var noget blodigt. Det saa ut, som om det var benyttet til aa tørre op blod med. Efter en halv times forløp gik T. igjen ned i fjøset. Da hun ved 7-tiden kom ind, var E. oppe og sad ved oynen. Hun sa da, at hun var bedre. Hun hadde byttet linned.

Da vidnet fredag morgen kom ind i stuen, var E. oppe og hadde koft kaffe. Vidnet merkede da, at E. var blitt smalere. Efter »dugurd« ved kl. 10 à 11 fm. reiste M. og E. til auktionsstedet B. Da vidnet nu hadde faaet mistanke om, at der maatte være noget galt paaferde, begyndte hun aa eftersøke i værelsene. Da hun kom ind i spisekammeret, fandt hun der en blodflek paa gulvet med merker efter, at den var blitt optørret med en klut. Hun fik saa øie paa et spand eller en ember med et klæde over, og da hun fjernet dette, fandt hun i emberen et barn. Det hadde baade hodde og lemmer. Hun saa tydelig bl. a. dets hodehaar, ører o. s. v. I emberen var der saa meget vand, at det stod over barnet. Kun den ene albu stak op over vandet, paa hvilket der var frosset is. Vidnet lot emberen med barnet bli staaende, hvor hun fandt den, og gik ned til enken Ma., som fulgte hende op i spisekammeret og saa paa barnet. T. og Ma. besluttede aa henvende sig til E. om, hvad de hadde fundet, saasnart E. kom tilbake fra auktionsstedet. Ved 2-tiden kom M. og E. hjem. Da vidnet mødte E., hadde Ma. allerede fortalt E. om fundet. E. spurte T., om ogsaa hun hadde

seet barnet, hvilket vidnet bekræftede. E. sa da, at det ingen fare var med dette, da barnet alene var halvt fullbaaret, og der ikke hadde været liv i det. E. lovede senere paa dagen T. et linned, saafremt hun ikke talte om det forefundne. E. saa sørgmodig ut og var paa graaten. Da vidnet senere om eftermiddagen kom ind i kjøkkenet, saa hun M. og E. gaa med en tændt lykte op i anden etage. Hun hørte herunder E. si: »Kom, saa skal du faa se det«.

Nat til lørdag kl. 3 gik vidnet, som laa i fjøset, op i stuen for aa faa M. til aa hjælpe sig med en syk ko. M. var da oppe, delvis paaklædt. E. laa i sengen. Da han kom ned i fjøset, fortalte han vidnet, at E. var syk og at der igaar var kommet en »kladd« fra hende, idet han tilføiede: »Du har vel seet den, du ogsaa?« Han kunde ikke skjønne, hvorledes den kunde være blitt saa stor, da den var uten baade hode, arme og ben. Disse var »koltet av« tilla han senere. »Men den hadde jo alle sine lemmer igaar«, svarte vidnet, hvortil M. bemerkede: »Den har det ikke nu«. Under den videre samtale med vidnet sa M. bl. a., at han ikke hadde vidst, at E. var frugtsommelig. Derpaa forlot han fjøset, men kom en stund efter tilbake og sa til vidnet, at han maatte reise efter jormor, da »det kom noget fra E. igjen«. Da M. var kjørt efter jormoren, gik baade T. og Ma. ind i stuen, hvor E. laa i sengen. Hun sa, hun var daarlig. Men de spurte hende ikke nærmere ut om hendes tilstand.

Om hvad der passerte, da jormoren var kommet, forklarte T. sig overensstemmende med denne.

Føderaadsmannens husholderske Ma. forklarte bl. a., at hun sammen med T. hadde seet barnet i emberen. Da M. og E. ved 2-tiden fredag kom hjem fra auktionsstedet, kom E. straks ind til Ma. i føderaadsstuen. Vidnet spurte hende da, hvorfor hun ikke hadde været paa auktionen paa B. igaar, hvortil hun svarte, at hun hadde hatt saa ondt i hodet. »Hadde du ikke ondt i maven da«, spurte vidnet. »Nei«, sa E. Vidnet oplyste saa E. om, at hun

og T. »hadde seet noget i et spand, som mest har forstyrret os«. »Aa, det er vel ikke saa farligt«, svarte E. Paa vidnets spørsmål, om der hadde været liv i barnet, svarte E. nei, blev »forandret«, tog vidnet om halsen og begyndte aa graate. E. gik derpaa ut.

Om eftermiddagen kom M. ind til føderaadsmannen og Ma. hørte M. tale til ham om det passerte. Han sa bl. a.: »Hun (E.) siger, det er en kladd«, og tillaa, at E. hadde bedt ham (M.) fortelle føderaadsmannen, at hun hadde »faret ilde«, for at føderaadsmannen ikke skulde bli forskrekket.

Ved 8-tiden om aftenen kom M. paany til føderaadsmannen og fortalte nu, at han hadde seet en »kladd uten hode, armer og ben«. Han vidste ikke, hvorledes han skulde bære sig ad med den. De raadete ham da til aa henvende sig til jormoren, hvilket han ogsaa fandt rigtigst.

Den tidligere nevnte smed hadde spist middag med M. torsdag middag. Under maaltidet laa E. paa sengen, idet hun klagede over aa ha ondt i hodet. Da E. paa M.'s anmodning stod op og gik over gulvet mot kjøkkenet for aa hente kaffen, kom der noget fra hende. Det hortes som en »skvalp«. Da han vidste, at E. var frugtsummelig, saa han i det samme paa M. for aa erfare, om denne hadde merket det passerte. Og det hadde han aabenbart gjort, ti han saa i samme øieblik paa vidnet paa en eiedommelig maate, antagelig for aa undersøke, om vidnet hadde været opmerksom paa det passerte.

Den paafølgende mandag spurte vidnet M., om han hadde merket den nevnte »skvalp«, og det erkjendte M. aa ha gjort, men sa, at E. hadde kastet op. Vidnet mente imidlertid, at den var kommet fra E.'s kjonsdele.

Den 3 juli 1894 blev der reist tiltale mot begge de siktede — foruten for mislig forhold likeoverfor et av E. i februar 1893 født barn utenfor ekteskap — principalt for mord begaaet torsdag den 1 februar 1894 paa deres i ekte-

skap fødte barn og subsidiært for anstiftelse eller medhjelp til mordet.

Hovedforhandlingen tog sin begyndelse i lagmandsrett den 1 august og tilendebragtes efter uavbrudte rettsmøter baade formiddag og eftermiddag den 16 samme maaned om aftenen.

Tiltalte E. fastholdt nu den hele tid sine forklaringer i forhørsrettsmøtene 3 april og 2 mai om, at det var M., som hadde dræpt og parteret barnet, og at dette var skjeet uten hendes vidende og vilje. Tiltalte M. vedblev sin under hele saken fastholdte forklaring om, at han var uten skyld i barnets død, men at E. var den skyldige.

Under hovedforhandlingen avhørtes henimot 60 vidner og derhos 5 sakkyndige. Der fremkom vistnok ikke vesentlig andre eller yderligere opplysninger under hovedforhandlingen end de, som var tilveiebragt under forundersøkelsen. Men paa grunn av den mere indgaaende og alsidigere eksaminasjon saavel av de tiltalte som av vidnerne traadte dog billedet av det passerte klarere frem end tidligere.

Den 16 august avgav lagretten sine kjendelser. Ved disse erklærtes M. skyldig i mord, E. derimot ikke skyldig, hverken i mord eller delagtighet deri. Lagmandsretten idømte M. livsvarigt straffarbeide og paala ham aa betale det offentlige for saksomkostninger et beløp av 1500 kroner. E. frifandtes.

Paatalemyndigheten frafaldt derpaa efter konferanse med lagmandsretten sin tiltale for M. og E.'s forhold med hensyn til det av sistnevnte i begyndelsen av 1893 utenfor ekteskap fødte barn, hvis far M. var. Det blev nemlig sandsynliggjort, at dette barn hadde været ufuldbaaret og dødfødt.

Traf lagretten ved sine kjendelser det rette?

Det blev bragt paa det rene, at fødselen i 1894 hadde foregaaet torsdag den 1 februar, efterat smeden hadde forladt gaarden ved kl. 2.15 og inden M. antagelig ved 3-tiden

gik til auktionen paa B. Det blev oplyst, at han kom dit mellem 3.15 og 3.30, og at det medtar 15 à 20 minutter aa gaa fra M.'s gaard til B. Da tjenestepiken T. ved 3.15-tiden kom ind i stuen, forefandt hun de tidligere nevnte mange blodflekker, som maatte være spor af den stedfundne fødsel. Denne maa saaledes ha foregaaet i løpet av de tre kvarter mellem 2.15—3. I dette tidsrum var M. paa gaarden. Kort efter smedens bortgang kjorte M., som tidligere nevnt, vand til fjøset, hvilket alene medtog nogle minutter. Derefter gik han ind for aa bytte klær i anledning av den besluttede tur til B. Han maa efter dette antages aa ha været inde ialfall i henimot en halv time og kan saaledes ha været tilstede ved fødselen. Forutsetningen herfor er imidlertid, at fødselen har foregaaet meget hurtigt.

Dette blev ogsaa paastaet av E. Og de sakkyn-dige læger uttalte, at der intet var til hinder for, at fødselsakten kunde være tilendebragt i løpet av et kvarter eller en halv time. E. var ved denne anledning ikke førstefødende.

Hvad der særlig talte mod M. var hans paastand om ikke aa ha vidst, at E. var frugtsommelig. Alle naboer hadde tildels allerede fra høsten tydelig merket hendes tilstand. M. erkjendte derhos, at han hadde hatt samleie med E. like til henimot tiden for fødselen, og de sakkyn-dige erklærte i den anledning, at det da ikke kunde ha undgaaet hans opmerksomhet, at E. var svanger. Det oplystes endvidere, at M. likeoverfor naboers antydninger om E.'s frugtsommelige tilstand hadde forholdt sig avvissende, og at M. under sit og E.'s besøk hos den sisstes mor aapenbart hadde søkt aa hindre E. fra aa tale i enrum med moren og derunder komme ind paa E.'s tilstand. M. uavvidende var dog dette skjeel, og E. hadde da likeoverfor moren erkjendt sin tilstand. Ogsaa hans benektelse av i 1922—3 aa ha forstaaet E.'s daværende for omgivelserne aapenbart frugtsommelige tilstand øvede en sterk indflydelse til hans ugunst.

Om forholdet mellem ektefellerne blev det oplyst, at E. stod fullstendig under M.'s herredømme. Han var den befalende og bestemmende, hun den adlydende og tjenende. Man fik ogsaa under den langvarige hovedforhandling et sterkt indtryk av, at han var en kraftig og brutal natur, mens hun aapenbart var det motsatte. Hendes intelligens var ogsaa under det gjennemsnitlige maal.

M.'s paastand om ikke straks aa ha forstaaet, at barneliket var lemlæstet av menneskehaand, da E. angivelig foreviste ham kroppen, talte sterkt mot ham. Det var nemlig aapenbart selv for den mest usakkyndige, at lemmerne og hodet var blitt avskaaret. Det kan derfor synes uforklarligt, at han kunde tenke sig muligheten av aa faa jormoren til aa tro, at barnet var født uden hode, arme og ben. Men forklaringen til hans handlemaate i saa henseende er vistnok den, at han under enhver omstendighet kunde gi det utseende av, at hans henvendelse til jormoren var en »anmeldelse« om hustruens forbryderske forhold, saafremt jormoren opdagede lemlæstelsen. Det sees ogsaa av hans foran refererte uttalelser til jormoren underveis, at han hadde begge eventualiteter for øie. Han spurte saaledes først, om det hendte oftere, at kvinder føder foster stykkevis. Da han saa av jormorens benektende svar faar bekreflet sin frygt for, at hun ikke vil la sig narre, antyder han ved et nytt spørsmaal muligheten av, at E. har lemlæstet barnet. Derhos har han maattet indse, at alt avhang av, at E. holdt sit løfte om aa paata sig enhver skyld. Sviktete denne forutsetning, vilde der naturlig opstaa en sterk mistanke mot ham selv for at ha forøvet mordet eller medvirket dertil. Frygten for, at E. ikke vilde eller kunde spille sin rolle som den ene skyldige, har da nedsat hans evne til klart og roligt aa overveie den for hans egen redning hensigtssvarende fremgangsmaate. Under dette trykk har han tappt besindelsen og grepet efter halmstraet som redningsmiddel.

Det var psykologisk usandsynligt, at barnets mor

skulde ha foretatt lemlestelsen av barneliket. Selve den maate, hvorpaa lemlestelsen var foretatt, talte ogsaa for, at M. var den, som var eksekutor. Efter de sakkyndige lægers erklæring var nemlig armer og ben avskaaret i ledene og det paa en saa kyndig maate, at utøveren ialfall maatte være en person, som var øvet i aa slagte dyr, hvilket M. oplystes aa være.

Det brutale arrangement med indførelsen av en barnearm i E.'s efter fødselen saare kjønsparti talte ogsaa mot M. De sakkyndige erklærte, at indførelsen maatte ha voldt hende adskillig smerte og motvilje, til hvis overvindelse en andens vilje og medvirkning sandsynligvis hadde været fornøden.

Hvad var nu motivet til det mord, som saaledes var begaaet paa det i ekteskap førstefødte barn?

M. erkjendte under sine stadig gjentagne paastande om E.'s skyld, at han ikke kunde skjønne eller angi, hvilket motiv hun hadde hatt til aa dræpe sit barn. Hun hadde heller ikke for ham antydning nogen beveggrund.

M. var vistnok en mindre gaardbruker, men hans økonomiske kaar maatte betegnes som forholdsvis gode. Hans eiendom ansattes til en omsetningsverdi av 14000 kroner. Hans gjæld var omkring 7000 kroner. Han ansaaes, naar føderaadsydelsen og løsøre og besætning toges i betragtning, som eier av en 6000 kroner. Der var saaledes ingen nød tilstede, som skulde foranledige ham eller E. til aa fjerne barnet som en utgiftspost.

Derimot kom der fra en rekke vidner uttalelser om, at M. var »net og nøie«, d. v. s. gjerrig. Han karakteriseres som meget paaholdende i pengeveien og karrig, naar det gjaldt underhold til tjenerskap. E. fik under sine hender kun det allernødvendigste. Sine penge holdt han under laas og lukke, saa hun ikke uten hans vidende og vilje kunde komme i besiddelse av noget av dem.

De mange uttalelser om hans gjerrighet eller paaholdenhet i forbindelse med oplysningerne om hans haarde

og brutale karakter gav den psykologiske forklaring til, at han paa en saa oprørende maate skilte sig med sit barn for aa undgaa utgifter, og formaadde aa faa E. til ialfall foreløbig, men stadig vigende, aa paata sig skylden.

Uten selv aa merke det, gav han selv i lagmandsretten et ejendommelig og opsigtsvekkende bevis paa sin økonomiske sans. I det samme lagmannen hadde oplæst dommen i retten, spurte M.: »Hvor meget blev jeg ilagt i saksomkostninger?« Man skulde jo tro, at for den mann, som netop har hørt sig inddømt i fengsel paa livstid, skulde det ialfall i det øieblik være av underordnet betydning, hvor store omkostninger der i dommen var ham paalagt. Han paakjærte ogsaa lagmannsrettens omkostningsansettelse til kjæremaalsutvalget.

Kan der saaledes ikke raade — og sikkerlig heller ikke inden lagretten og retten raadet — nogen tvil om M.'s skyld, kunde der maaskje med nogen føie spørres om, hvorvidt lagretten ved ikke aa erklære E. skyldig, end ikke i delaktighet, traff en riktig avgjørelse. Hendes, som det synes, noget passive forhold under M.'s forbrydelse og hendes delvis reserverte holdning like overfor antydninger om hendes frugtsommelige tilstand kunde gi anledning til mistanke mot hende, særlig naar dette saaes i forbindelse med hendes oprindelige forklaringer om selv aa være den skyldige, noget der kunde betragtes som utslag av en erkjendelse om ialfall nogen skyld i det passerte.

Jeg tror imidlertid, at lagrettens kjendelse ogsaa for hendes vedkommende var riktig. Hendes svakhet like overfor hans styrke og kraft, hendes aabenbare frygt for hans trusler og hendes tro paa hans forsikring om, at barnet var dødt ved fødselen, i forbindelse med den fysisk og psykisk eiendommelige tilstand, hvori kvinden befinner sig under en fødsel, kan forklare hendes passivitet. I det hele tatt fik man under hovedforhandlingen et sterkt indtrykk av, at hendes der angivne forklaring i alt væsentlig var sandferdig.

Domfelte M. blev den 2 oktober 1894 indsat i Akershus strafanstalt til avsoning av den idømte straff.

Den 16 juli 1901 blev E. tiltalt for nat til den 7 juni samme aar i hensigt aa dræpe, under eller inden et døgn efter fødselen aa ha forvoldt sit nevnte nat fødte uekte barns død. Ved lagmannsretsdøm av 17 august samme aar blev hun domfelt overensstemmende med tiltalen til strafarbeide i 4 aar og 6 maaneder. E., der var blitt be-svangret av eieren av den gaard, paa hvilken hun nu boede, erkjendte, at hun hadde født den nevnte nat i hemmelighet, at barnet hadde været levende, og at hun hadde indhyllet det i et laken, saaledes at det kvaltes.

Da M. i Akershus straffanstalt erfarte hustruens dom-fellelse, indgav han begjæring om gjenoptagelse av sin egen sak under paaberop av nevnte domfellelse og av, at E.'s forklaring i 1894 om hans skyld nu maatte bli aa sette ut av betragtning. Lagmandsretten avslog imidlertid begjæringen.

I 1905 indkom andragende fra M. om benaadning. Dette var støttet av nogle av hans tidligere naboer. Ved regjeringens resolusjon av 29 juni 1905 blev det bestemt, at M. skulde løslates paa prøve overensstemmende med fengselslovens bestemmelse derom. Siden da er han for-blitt paa fri fot.
